

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-методичної та
навчальної роботи

_____ О.Б. Жильцов

“ _____ ” _____ 2015 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЖИВОПИСУ

Спеціальність 8. 02020701 «Дизайн»

Освітній рівень другий (магістерський)

Інститут мистецтв

2015 – 2016 навчальний рік

Розподіл годин відповідає навчальному плану. Структура типова.

Заступник директора з науково-методичної та навчальної роботи _____ А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Теорія та практика живопису» для галузі знань 0202 «Мистецтво», спеціальності 8. 02020701 «Дизайн»

Розробники: доцент кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв, заслужений художник України Буйгашева А.Б.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри образотворчого мистецтва Інституту мистецтв

Протокол від «__» __вересня__ 2015 року № __1__

Завідувач кафедри
образотворчого мистецтва _____ Ю. В. Романенкова

ЗМІСТ

I. Опис навчальної дисципліни.....	4
Мета та завдання навчальної дисципліни	5
II. Структура навчальної дисципліни	7
III. Програма	
<i>Змістовий модуль I. Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису</i>	<i>8</i>
IV. Навчально-методична карта магістра.....	10
V. Плани практичних занять	11
VI. Завдання для самостійної роботи.....	13
Карта самостійної роботи магістра	15
VII. Система поточного та підсумкового контролю.....	16
VIII. Методи навчання	19
IX. Методичне забезпечення курсу.....	20
X. Рекомендована література (основна, додаткова)	21
XI. Список авторів та творів, з якими необхідно познайомитися	22

"ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА ЖИВОПИСУ"

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
11 семестр	<div>Шифр та назва галузі знань</div> <div>0202 Мистецтво</div> <div>Шифр та назва спеціальності</div> <div>8.02020701 Дизайн</div> <div>Освітній рівень другий (магістерський)</div>	Нормативна
Кількість кредитів, відповідних ECTS:		Рік підготовки: 6
2		11 семестр
Змістових модулів:		Аудиторні заняття:
1		24 год.
		практичні:
Загальна кількість годин:		24 год.
72		
Тижневих годин:		модульний контроль:
аудиторних:		4 год.
2		Самостійна робота:
самостійної роботи студентів:		44 год.
3		Вид підсумкового контролю: залік

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу "Теорія та практика живопису" — підготовка фахівця з високим рівнем художньої майстерності; надання студентам ґрунтовних знань з теорії та практики живопису, необхідних для виконання художньо-дизайнерських проєктів різного призначення і вирішення дизайнерських задач з використанням живописних технологій.

Усвідомлення засвоєних теоретичних знань з дисципліни під час практичних занять із живопису розвиває і поглиблює художнє бачення студентів.

Особливого значення надається самостійній роботі над аналізом композиції творів майстрів різних видів і напрямків мистецтва живопису, вибору засобів виразності, що сприяє розвитку образного мислення та творчих здібностей студентів.

Завданнями дисципліни "Теорія та практика живопису" є:

- ознайомлення із теоретичними основами мистецтва живопису, законами побудови живописної композиції, технологічними особливостями живописних матеріалів, сучасними та класичними техніками та прийомами живопису;
- удосконалення практичних вмінь та навичок виконання живописних творів у поєднанні їх із знаннями теоретичних основ різних видів мистецтва живопису;
- формування й розвиток професійного мислення майбутніх фахівців.

Фахові компетентності – базові (організаційна, мистецтвознавча) та спеціальні (художньо-творча, технологічна), а саме:

- здатність правильно визначати і послідовно виконувати на підготовленій основі всі етапи побудови живописного твору;
- володіння професійним термінологічним апаратом;
- знання історії та теорії стилів, напрямів і течій у мистецтві живопису;
- здатність використовувати у практичній діяльності досвід світової та вітчизняної шкіл живопису, методів та прийомів провідних майстрів;
- володіння різними методиками побудови та виконання живописної композиції в різних техніках;

- володіння знаннями й уміннями у галузі технологій живопису;
- здатність до формування необхідного обсягу фахової інформації з різних джерел (електронних, письмових, музейних) для виконання конкретного творчого задуму.

Результати навчання (знання та практичні навички й уміння). Під час практичних занять та самостійної роботи, використовуючи набуті знання з теорії та практики живопису, магістри набувають умінь та навичок:

- правильно визначати структурні принципи побудови живописної композиції;
- практично застосовувати теоретичні та технологічні засоби побудови та виконання живописної композиції;
- спираючись на знання з теорії та практики живопису, уміти за допомогою живописних засобів вірно побудувати форму та виразно промодельовувати її;
- використовуючи знання теорії та виражальних засобів живопису, виконувати самостійно роботу в різних видах та жанрах мистецтва;-
- аналізувати твори митців, вміти розкривати особливості їх образної мови;
- володіти професійною термінологією.

Основними формами організації навчального процесу є робота в аудиторії під контролем педагога, а також самостійна робота з аналогами, літературою, репродукціями, відвідування музеїв, виставкових зал, фахових виставок тощо, що сприяє розвитку образного мислення та творчих здібностей студентів. Набуті знання з теорії та практики живопису закріплюються у процесі виконання практичних робіт, а також під час модульного контролю. Вивчення студентами навчальної дисципліни "Теорія та практика живопису" на 6 курсі магістратури завершується заліком у 11 семестрі.

II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	“Теорія та практика живопису” Диз, магістр, 6 курс, 11 сем.	Аудиторні години				Самостійна робота
	Назви розділів, тем	Лекції	Практичні заняття	Індивідуал.	МКР	
	11 семестр. Змістовий модуль 1.					
	Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису					
1	Мистецтво живопису в історичному розвитку. Види і напрямки живопису, техніки виконання. Аналіз окремих творів.					6
2	Одягнена постать в інтер’єрі. Етапи етюдного вирішення постановки. Вивчення творчості вибраних майстрів		8			10
3	Аналіз творчості окремих майстрів, творче копіювання (начерки)					12
4	Напівоголена чоловіча постать у складному інтер’єрі. Послідовність етапів роботи при виконанні постановки.		16			
5	Виконання творчої роботи. Підбір матеріалу та створення етюдів у вибраній техніці.					16
	Всього годин за 11 семестр:	72	24		4	44

III. ПРОГРАМА

11 СЕМЕСТР

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису

Тема 1.

Ознайомлення з історією розвитку мистецтва живопису

Самостійна робота 1 – 6 год.

Історичний процес розвитку живопису

Ознайомлення за літературою, репродукціями, музейними експозиціями з історією розвитку мистецтва живопису.

Замальовки композиційних схем та аналіз характерних історичних рис побудови живописного твору.

Література: 1, 4, 6, 7, 12

Тема 2.

Самостійна робота 2 – 10 год.

Одягнена постать в інтер'єрі.

Вивчення творчості вибраних майстрів.

Етапи етюдного вирішення постановки

Вивчення за літературою, репродукціями, в музейних експозиціях колірною та композиційною вирішення творів майстрів живопису, дослідження часу, творчого оточення вибраного майстра, стильових особливостей його творів, технічних прийомів. Замальовки композиційних схем та аналіз послідовності етапів побудови живописного твору етюдного характеру.

Підбір матеріалів для задуму та виконання творчої роботи.

Виконання етюду фігури в інтер'єрі (етапи побудови).

Література: 4, 5, 7, 10, 11

Практична робота – 8 год.

Постать натурника в інтер'єрі.

Робота в кольорі, швидкий малюнок пензлем з переданням підкреслених

характеристик постаті та інтер'єру.

Етюдне вирішення постановки.

Література: 1, 6, 8, 9, 10

Тема 3.

Види і напрямки живопису, техніки виконання

Самостійна робота 3 – 12 год.

Вивчення особливостей живописного та композиційного вирішення творів майстрів. Опрацювання підбраного матеріалу для створення творчої роботи.

Виконання замальовок композицій та колірних ескізів творів майстрів етюдного характеру. Виконання етюдів напівоголеної фігури.

Література: 2, 5, 10, 11

Тема 4.

Напівоголена чоловіча постать в складному інтер'єрі

Практична робота – 16 год.

Напівоголена постать натурника в інтер'єрі.

Робота в кольорі, швидкий малюнок пензлем з переданням підкреслених характеристик постаті та інтер'єру. Поетапне вирішення постановки.

Література: 1, 6, 9, 12

Тема 5.

Самостійна робота 4 – 16 год.

Виконання творчої роботи. Вивчення за літературою, репродукціями, в музеях зразків мистецтва живопису із зображенням фігури в інтер'єрі.

Підбір матеріалу для створення етюдів у вибраній техніці.

Виконання етюдів.

Література: 1, 3, 6, 9, 10, 12

IV. Навчально-методична карта дисципліни
“Теорія та практика живопису”, Диз, магістр, 6 к., 11 сем

Разом: 72 год., практичні заняття – 24 год.,
самостійна робота – 40 год., МКР – 4 год.

Модулі	Змістовий модуль I
Назва модуля	Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису
Практичні заняття	Одягнена постать в інтер'єрі. 8 год. - 44 б.
	Напівоголена чоловіча постать в складному інтер'єрі. 16 год. - 88 б.
132 б	24 год. - 132 б.
Самостійна робота	Замальовки композиційних схем - 20 б.
	Етапи етюдного вирішення постановки. Колірні начерки - 40 б.
	Виконання етюду напівоголеної фігури - 50 б.
	Виконання творчої роботи. Підбір матеріалу та створення етюду у вибраній техніці. - 90 б.
200 б.	200 б.
50 б.	МКР 1, 2 - 50 б.
Кількість балів	382 б.
Разом – 382 бали (коефіцієнт визначення успішності – 3,82; наприклад: 350 балів : 3,82 = 91,62 = А за шкалою ECTS)	

V. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

11 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1

Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису

Тема 2.

Одягнена постать в інтер'єрі

Практична робота – 8 год.

Постановка:

Постать натурника в інтер'єрі.

Мета:

Робота в кольорі. Етюдне вирішення постановки.

Завдання:

Швидкий малюнок пензлем з переданням підкреслених характеристик постаті та інтер'єру.

План виконання практичної роботи

1. Композиційне розміщення зображення, розмітка основних об'ємів
2. Робота над колірним зображенням з переданням підкреслених характеристик постаті та інтер'єру.
3. Пошуки матеріальності шляхом підбору колірних і тональних нюансів за натурою.
4. Уточнення колірного вирішення, деталізація та узагальнення.

Матеріали для виконання завдань за темою: олійні фарби, пензлі, полотно.

Література: 1, 6, 8, 9, 10

Тема 4.

Напівоголена чоловіча постать в складному інтер'єрі

Практична робота – 16 год.

Постановка:

Напівоголена постать натурника в інтер'єрі.

Мета:

Передання колірних і тональних нюансів інтер'єру та постаті за натурою з акцентом на оголених частинах тіла.

Завдання:

Робота в кольорі, зображення напівоголеного натурника в складному інтер'єрі.

План виконання практичної роботи

1. Композиційне розміщення зображення, розмітка основних об'ємів.
2. Детальний малюнок вуглем з урахуванням анатомічних особливостей постаті.
3. Передання основних кольоро-тональних відношень.
4. Уточнення пропорцій та анатомічної будови моделі .
5. Передання глибини простору та освітлення.
6. Пошуки матеріальності шляхом підбору колірних і тональних нюансів за натурою з акцентом на оголених частинах тіла.
7. Робота над колірним зображенням з переданням характерних згинів та складок на одязі та драперіях
8. Уточнення колірного вирішення, деталізація та узагальнення.

Матеріали для виконання завдань за темою: олійні фарби, пензлі, полотно.

Література: 1, 6, 9, 12

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

(Самостійні завдання оцінюються як творчі роботи, за їх складністю)

11 семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису

Тема 1.

Ознайомлення з історією розвитку мистецтва живопису

Самостійна робота – 6 год.

1. Ознайомлення з історією розвитку мистецтва живопису (за літературою, репродукціями, музейними експозиціями).
2. Замальовки композиційних схем.
3. Аналіз характерних історичних рис побудови живописного твору.

Література: 1, 4, 6, 7, 12

Тема 2.

Самостійна робота – 10 год.

Етапи етюдного вирішення постановки

1. Вивчення за літературою, репродукціями, в музейних експозиціях колірного та композиційного вирішення творів майстрів живопису, дослідження часу, творчого оточення вибраного майстра, стильових особливостей його творів, технічних прийомів.
2. Замальовки композиційних схем та аналіз послідовності етапів побудови живописного твору етюдного характеру.
3. Підбір матеріалів для задуму та виконання творчої роботи.
4. Виконання етюду фігури в інтер'єрі (етапи побудови).

Література: 4, 5, 7, 10, 11

Тема 3.**Аналіз творчості окремих майстрів, творче копіювання****Самостійна робота – 12 год.**

1. Вивчення особливостей живописного та композиційного вирішення творів майстрів.
2. Виконання замальовок композицій та колірних ескізів творів
3. Опрацювання підбраного матеріалу для творчої роботи
4. Виконання етюду напівоголеної фігури.

Література: 2, 5, 10, 11

Тема 5.**Виконання творчої роботи. Створення етюду у
вибраній техніці****Самостійна робота – 16 год.**

1. Вивчення за літературою, репродукціями, в музеях зразків мистецтва живопису із зображенням фігури в інтер'єрі.
2. Підбір матеріалу для створення етюду у вибраній техніці.
3. Виконання етюду.

Література: 1, 3, 6, 9, 10, 12

Карту самостійної роботи, де визначено теми, кількість годин та успішність (бали за виконання самостійної роботи магістрами) подано у вигляді табл. 6.1.

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ МАГІСТРА, 11 сем.

з дисципліни **“Теорія і практика живопису”**

Змістовий модуль та теми курсу	кільк. годин	Бали
Змістовий модуль 1. Історія розвитку та різновиди мистецтва живопису		
Замальовки композиційних схем	6	20
Етапи етюдного вирішення постановки. Колірні начерки	10	40
Виконання етюдів напівголеної фігури	12	50
Виконання творчої роботи. Створення етюдів у вибраній техніці	16	90
Разом годин:	44	200

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення магістрів із дисципліни «Теорія і практика живопису» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100 (із застосуванням визначеного коефіцієнта).

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 7.1 - табл. 7.4.

Таблиця 7.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Макс.кількість балів	Одиниць	Всього
1	Відвідування практичних занять	1	12	12
2	Робота на практичному занятті	10	12	120
3	Самостійна робота (оцінюється як творча)	-	-	200
4	МКР	25	2	50
Підсумковий рейтинговий бал				382

Таблиця 7.1

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Загальна кількість балів без урахування коефіцієнта	Коефіцієнт	Загальна кількість балів з урахуванням коефіцієнта
3 семестр								
Змістовий модуль №1								
T1	T2	T3	T4	T5	МКР	382	3,82	100
20	84	50	88	90	50			

Разом – 382 бали (коефіцієнт визначення успішності – 3,82; наприклад: 350 балів : 3,82 = 91,62 = А за шкалою ECTS)

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовуються такі методи:

➤ **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

➤ **Представлення творчих робіт.**

Таблиця 7.3

**Порядок переведення рейтингових показників успішності у
європейські оцінки ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов’язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 67	«задовільно»	E
68 – 73	«задовільно»	D
74 – 80	«добре»	C
81 – 88	«добре»	B
89 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 7.4.

Таблиця 7.4

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за вміння вільно, використовуючи набуті знання та уміння, виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за достатньо високий рівень виконання практичних завдань із незначною кількістю помилок, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань.
«задовільно»	ставиться за посередній рівень знань та умінь із значною кількістю недоліків; поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові за недостатній рівень знань та умінь, незнання літератури, передбаченою навчальною програмою, наявність істотних помилок при виконанні практичних завдань

Кожний модуль включає бали за поточну роботу магістра на практичних заняттях, виконання самостійної роботи, модульну контрольну роботу.

Модульний контроль знань магістрів здійснюється як коротка контрольна

практична робота після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної та творчої діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, начерки, замальовки, рисунки, етюди.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; з використанням рекомендованих та обраних самостійно художніх матеріалів та інструментів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної та творчої діяльності:

навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ навчально-предметний фонд;
- ✓ зразки робіт студентів та репродукції творів майстрів;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ засоби підсумкового контролю: семестровий перегляд з оцінюванням навчальних та творчих робіт для контролю знань студентів з навчальної дисципліни "Теорія та практика живопису".

X. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Рощин С. П. Живопись. Основы теории и практики /С.П. Рощин. – М.: Центр Медиа Проектов АБФ, 2008. – 215 с.:ил.
2. Шашков Ю. П. Живопись и ее средства / Ю.П. Шашков. – М.: М-Трикта, 2006. – 128 с.
3. Шматова О. Самоучитель современной масляной живописи /О. Шматова. – М. : Эксмо, 2011. – 80 с.:ил.
4. Энциклопедия импрессионизма / Под ред. М. и А. Серюлля. – М.: Республика, 2005. – 295 с.:ил.

Додаткова:

5. Даниель С.М. Картина классической эпохи/Даниель С.М. – М.: Искусство, 1986.- 220 с.
6. Волков Н.Н. Цвет в живописи / Н.Н. Волков. М.: «Искусство», 1975. – 216 с.
7. Гренберг Ю.И. Технология станковой живописи. История и исслед.
/Ю.И. Гренберг. – М.: Изобразит. искусство 1982. - 319 с. ил.
8. Зайцев А.С. Наука о цвете и живопись /А.С. Зайцев. – М.: Искусство, 1986. – 226 с.
9. Кантор А. М. Предмет и среда в живописи: Проблемы взаимоотношений предметного мира и пространственной среды /А.М. Кантор. – М.: Совет. художник, 1981. - 127 с
10. Лонги Р. От Чимабуэ до Моранди / Лонги Р. – М.: Радуга, 1984. – 400 с.
11. Раушенбах Б. В. Пространственные построения в живописи. Очерк основных методов /Б.В. Раушенбах. – М.: "Наука" 1980. - 288 с., ил.
12. Фейнберг Л.Е. Секреты живописи старых мастеров / Л.Е. Фейнберг, Ю.И. Гренберг. – М.: Изобразительное искусство, 1989. — 322 с.

XI. СПИСОК АВТОРІВ ТА ТВОРІВ, З ЯКИМИ НЕОБХІДНО ПОЗНАЙОМИТИСЯ

1. Суріков В.І. "Бояриня Морозова"
2. Мікельанджело. "Страшний суд"
3. Ботічеллі С. "Народження Венери"
4. Лопухов О. "Війна"
5. Пузирков В "Вистояли"
6. Шаталін В. "Збирались загони юних бійців"
7. Яблонська Т. "Хліб"
8. Голембієвська Т. "Висока нагорода"
9. Корін П. "Портрет Жукова"
10. Кончаловський П. "Ніхто заміж не бере", "Золотий вік", "Жінка перед дзеркалом", "Натирач підлоги" (напівоголена фігура).